

MARMARA COĞRAFYA DERGİSİ SAYI: 29, OCAK - 2014, S. 381-401

DOI: 10.14781/MCD.2014298134

İSTANBUL – ISSN:1303-2429 E-ISSN 2147-7825 copyright ©2014

<http://www.marmaracografya.com>

**KAMU HİZMETLERİNİN KENTSEL YAŞANABİLİRLİK
ÜZERİNE ETKİSİ: BEYLİKDÜZÜ ÖRNEĞİ**
(*Effects of Public Services on Urban Livability; In Case of
Beylikdüzü*)

Yrd. Doç. Dr. Arif KEÇELİ

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü,
keceli@mehmetakif.edu.tr*

Arş. Gör. Faruk SARIUSTA

*Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü,
fsariusta@mehmetakif.edu.tr*

Doç. Dr. Mehmet KARAKUYU

*Fatih Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü,
mkarakuyu@fatih.edu.tr*

ÖZET

Kent ve toplum birbirini tamamlayan temel etmenlerdir. Kentlerde yaşayan insan gruplarının sosyo-ekonomik gelişimleri, kent fonksiyonlarının gelişimini zorunlu kılmaktadır. Dünya genelinde yaşam standartlarının artıyor olması, insanlarda daha iyi bir çevrede yaşama isteğini geliştirmiş ve yaşanabilirlik kavramının ortaya çıkmasında rol oynamıştır. Günümüzde yaşanabilirlik, ulaşım, eğitim, güvenlik, sağlık, çevre kalitesi gibi göstergeler ve bunların altında pek çok sosyo-ekonomik ve kültürel değişken kullanılarak sosyoloji, psikoloji, coğrafya, ulaşım, sağlık bilimleri, vb. birbirinden farklı yaklaşım ve metodolojilere sahip olan sosyal ve mekânsal disiplinler tarafından ele alınan bir konu haline gelmiştir.

Beylikdüzü yakın bir geçmişe kadar İstanbul metropol alanın içerisinde yer alan kentsel donatı ve yerleşim açısından bakir bir alan olmasına karşın 1990'lı yılların sonundan itibaren hızlı bir kentsel gelişim göstermiş, kentin önemli cazibe merkezlerinden biri haline gelmiştir. Bu çalışmada, Beylikdüzü İlçesi'nde kentsel yaşanabilirlik ve kamu hizmetleri ilişkisi incelenmiştir. Buna göre Beylikdüzü İlçesi'nde eğitim, sağlık ve güvenlik hizmeti vermekte olan kamu kurum ve kuruluşları nitelik ve nicelik olarak ele alınmıştır. Çalışma kapsamında ilçe sakinlerine yönelik anket uygulaması gerçekleştirilmiş, resmi kurum raporları ve istatistiklerinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak bu çalışmamızda belirlenen kamu hizmetlerinin kentsel yaşanabilirlik üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yaşanabilirlik, Kamu Hizmetleri, Beylikdüzü, İstanbul.

ABSTRACT

The city and society are complete each other. Socio-economic development of urban population, requires the development of urban functions. Standards of living are rising across the globe and people desire to live in a better environment. This has played an important role in the emergence of the concept of livability. Today, livability is a research topic for many social and spatial scientific disciplines which has different approaches and methodologies, such as sociology, psychology, geography, transportation and health science, with variety of indicators, such as accessibility, education, safety, environmental quality, and many other social, economic and cultural variables.

Beylikdüzü is a district which is located within Istanbul Metropolitan Municipality responsibility area. This area was an open space until late 80s. Now, it is an attraction area for both businesses and residential by the effects of rapid urbanization which has started late 90s. In this study, relationship between urban livability and public services have been investigated in Beylikdüzü. Public institutions that provides education, health and safety services were addressed by their qualitative and quantitative features. A survey was conducted with residents of the district. Also, official reports and statistical data were used. The study was concluded with the evaluation and discussion about impacts of public services on urban livability.

Keywords: Livability, Public Services, Beylikdüzü, İstanbul.

1.GİRİŞ

Sosyal ve ekonomik olaylar insanların yaşam alanlarının şekillenmesinde önemli roller üstlenmişlerdir. Başlangıçta dış ortamın etkilerinden korunma güdüsü insanları mekân arayışına sürüklemiş ve barınma ihtiyacını meydana getirmiştir. İnsanoğlu barınma ihtiyacını karşılayabilmek için sürekli bir arayış içerisinde buluna gelmiştir. Doğal şartlar ve bilgi birikimi doğrultusunda barınma ihtiyacını karşılama adına insanlık çeşitli evreler geçirmiştir. Çevresine göre dış etkilerden korunaklı olan mağara gibi basit yerlerde başlayan yerleşme sürecinin son halkası, bugün milyonlarca insana ev sahipliği yapan kentler olarak karşımıza çıkmaktadır (Aliağaoğlu ve Uğur, 2010).

İnsan ve faaliyetleri, sahip olduğu özellikler doğrultusunda farklı disiplinler tarafından incelenmektedir. Coğrafi bakış açısı içerisinde

insan yaşamakta olduğu çevreyi, faaliyetleriyle ve yapılarıyla doğrudan etkilemektedir. İnsanların üzerinde yaşamakta oldukları mekân ve bu mekân üzerinde gerçekleştirdikleri faaliyetler doğrudan ya da dolaylı olarak coğrafya bilimiyle ilişkilidir (Karakuyu, 2006).

Kentler, insanoğlunun meydana getirmiş oldukları yaşayan en büyük eserlerdir. Kentler kökenleri yönüyle medeniyetlerin belleğini taşımakta olup, bugünkü ve yarınki kuşakların yaşam alanlarını oluşturmaktadırlar (Reader, 2006). Ruşen Keleş kentleri, sürekli olarak bir gelişim sürecinde olan ve toplumun barınma, çalışma, dinlenme ve eğlenme gibi temel gereksinimlerini karşılayan nüfus yönünden yoğun komşuluk birimlerini barındıran yerleşim ünitesi şeklinde tanımlamaktadır (Keleş, 2010). Max Weber ise kenti şu şekilde tanımlamıştır: “Kent, bir yerleşim ünitesinin tam bir kentsel yerleşim olabilmesi için ticaretin ve alışverişin hayatın bütününe etkilediği, istihdam ve bir pazar, kendisine ait bir mahkemesi olan, tamamen bağımsız ve kendi içerisinde uyguladığı kanunları olan ve seçimle başa getirilen yöneticilerin yönettiği yerleşim ünitesidir.” (Weber, 2003).

Kentlerin farklı özellikleri üzerinde yapılan tanımlamalar, kent ve toplum etkileşimini göstermektedir (Göney, 1984). Nitekim kentlerin sahip oldukları fonksiyonlar ve sembolik anlamlar tarih boyunca çeşitli nedenlere bağlı olarak değişim göstermiştir. Bulunmuş oldukları dönemin sosyo-politik, ekonomik ve kültürel yapısı kentlerin geçirdiği değişim sürecinde önemli bir yere sahiptir. Yaşanılan dönemin etkileri dolaylı yâda dolaysız olarak kentlerin yönetim tarzında, mekânsal kullanım alanlarında ve biçimlerinde etkili olmuştur (Karakurt Tosun, 2010).

Kentlerin ve insanların birbirleri üzerine olan ilişkileri çok boyutlu olup, birbirlerini tamamlar niteliktedir. Sanayi devriminin neticelerinden biri olarak karşımıza çıkan sermaye birikimi insanların refah seviyelerinin artmasına olanak sağlamıştır. Yaşam standartlarının yükselmesiyle birlikte insanlar konforlu bir yaşam sürdürebilmek için yeni yerleşim yerleri arayışına girmişlerdir. Bu süreçte kentsel yaşam kalitesi, yaşam alanlarının fiziksel ve fonksiyonel olarak geliştirilmesi güncel kavramlar olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda 1996 yılında İstanbul’da Birleşmiş Milletler bünyesinde Habitat konferansı gerçekleştirilmiştir. Konferansta yayınlanan beyannamede insanların

onurlu bir yaşam sürebilmesi için gerekli olan şartların sağlanması ve bu şartların şehirlerde yaşamakta olan insanlar için temel insani haklar olduğu vurgulanmıştır (Habitat, 1996).

Toplumsal ihtiyaçların sağlanabilmesinde kamuya önemli yükümlülükler düşmektedir. Eğitim, sağlık, güvenlik gibi toplumun temel gereksinimlerini oluşturan hizmetlerin kamu tasarrufunda gerçekleştirilmesi, bireylerin eşitlik ve vatandaşlık hakları göz önüne alındığında önemli ve gereklidir. Kentsel yaşam kalitesi parametreleri içerisinde de kamu hizmetleri büyük önem taşımaktadır (Karaaslan, 2005). Bu bağlamda kentsel yaşam kalitesiyle kamu hizmetleri arasında önemli bir bağ bulunmaktadır. Yaşanabilirlik çalışmalarında da kentlerin sahip olduğu servis ve fonksiyonlar, belirlenen gösterge ve değişkenler kullanılarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışmada İstanbul'un yeni ve hızlı gelişim alanlarından bir tanesi olan Beylikdüzü İlçesi'nde kamu kurumlarının vermekte oldukları eğitim, sağlık ve güvenlik hizmetlerinin kentsel yaşanabilirlik üzerindeki etkisi değerlendirilmektedir. Çalışma, kapsam ve yöntem bakımından İstanbul metropol alanında bulunan diğer ilçelere örnek teşkil etmesi ve devam niteliğinde yapılabilecek gelecek çalışmalara bir altlık oluşturması bakımından önem arz etmektedir.

2.YAŞANABİLİRLİK

Toplumsal gelişim sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamdaki gelişmelere paralel ilerlemektedir. Yaşam standartlarının yükselmesi, insanların yaşamakta oldukları mekânlardan beklentilerini artırmıştır (Çabalar Bayrak, 2001). Kentler içerisinde yaşayan toplumun istekleri, beklentileri ve sosyo-kültürel özellikleri doğrultusunda gelişim göstermiştir. İnsanların yaşadıkları çevreden istekleri ve beklentileri kent araştırmalarında yaşanabilirlik kavramını ortaya çıkmasına sebep olmuştur. (Jacobs, 1992; Appleyard, 1981; Lennard, 1995 & 1997).

Kentlerin yaşanabilir mekânlar olmasına yönelik kuramı gündeme getiren ilk yazarlardan birisi Jane Jacobs'tur. Jacobs gerçekleştirmiş olduğu çalışmalarında kentlerin yaşayan ve canlı mekânlar olması gerektiğini vurgulamış ve mevcut kent düzeninin topluluklara zarar verdiğini, doğal olmayan ortamlarda izole bir yaşam tarzını meydana getirdiğini belirtmiştir. Ayrıca kentlerin fiziki, sosyal ve ekonomik

ortamlarının inşasında, toplumun ihtiyaçları ve beklentilerini karşılayan, insanların beşeri ilişkilerini rahatlıkla gerçekleştirebileceği mekanların oluşturulması gerektiğini vurgulamıştır (Jacobs, 1992).

Yaşanabilirlik kavramı 1960'lı yıllardan itibaren akademik literatürde yer almaya başlamıştır. 1990'lı yıllarla birlikte önemli bir kavram haline gelmiş, yerel yönetimlerin çalışmalarıyla günlük yaşamda ve medyada sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır (Kaal, 2011; Keçeli, 2012). Yaşanabilirlik kavramı ve kent kalitesi iç içe geçmiş kavramlardır. Bu iki kavram kentsel yaşam olanaklarının farklı temeller üzerinde değerlendirmektedir. Yaşam kalitesi, kentlilerin temel ihtiyaçlarını karşılamının ötesinde, onların farklılıklarını gösteren ve sakinlerinin artmakta olan beklentilerini ifade eder. Yaşanabilirlik, insanın bireysel ve kollektif refahına ve o yerleşimin sakini olmaktan dolayı duyacağı tatmin duygusuna katkıda bulunacak mekânsal, sosyal ve çevresel karakteristiklere ve kaliteye işaret eder (Keleş, 2010).

3.ÇALIŞMA ALANI

İstanbul medeniyetlerin birleşme ve etkileşim noktası olan Asya ve Avrupa kıtalarının kesişim noktası üzerinde kurulmuştur. Kentler, içerisinde buldukları zamanın koşulları doğrultusunda mekânsal olarak değişme ve genişleme eğilimleri göstermektedir. İstanbul tarihsel süreç içinde mekânsal büyümenin ve değişimin gözlemlendiği dünyanın en çarpıcı örneklerinden biridir (Karakuyu *vd.*, 2010).

Beylikdüzü, İstanbul'un Avrupa yakasında batıya doğru gerçekleşen büyümenin meydana getirdiği önemli yerleşim ve ticaret alanlarından biridir. Dünyanın pek çok metropol kentindeki örnekleri gibi, İstanbul'da da yaşanan hızlı nüfus artışı sonucunda oluşan konut ihtiyacını karşılamaya yönelik toplu konut ve uydu kent projeleri planlanmış ve uygulamaya konmuştur (Kızılkaya,1998). Yapılan bu planlamaların neticesinde merkezi iş alanlarına ve sanayi tesislerine yakın, ana ulaşım ağı üzerinde bulunan merkezler önem kazanmıştır.

Beylikdüzü konum olarak Avcılar ile Büyükçekmece ilçelerinin arasında, E-5 karayolu üzerinde yer alması ve TEM otoyoluna ve sanayi yerleşkelerine yakın olmasından dolayı toplu konut yerleşimleri için uygun bir niteliğe sahiptir. Diğer özel teşebbüslerin yanı sıra, 1990'lı

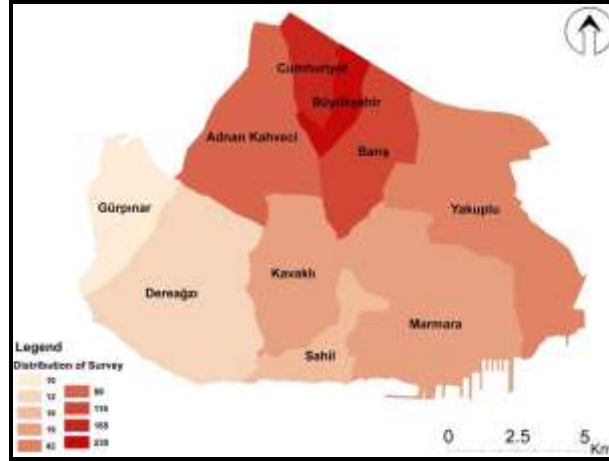
yılların başında Büyükşehir Yapı Kooperatifi ve Emlakbank Bizimkent Konutları'nın inşası bölgede kentsel gelişime öncülük etmiştir.

Beylikdüzü 1993 tarihine kadar Büyükçekmece'ye bağlı bir köy durumundadır. 01.12.1993 yapılan idari düzenlemeyle Büyükçekmece İlçesi'ne bağlı bir belde haline gelmiştir. 2008 yılında alınan 5747 numaralı büyük şehir ilçelerini yeniden düzenlemesi kanunu kapsamında Kavaklı ve Gürpınar beldeleriyle birleştirilerek Beylikdüzü İlçesi kurulmuştur. İlçenin kuzeyinde Esenyurt, doğusunda Avcılar, batısında Büyükçekmece ilçeleri ve güneyinde Marmara Denizi bulunmaktadır. Beylikdüzü İlçesi şu mahallelerden oluşmaktadır: Adnan Kahveci, Gürpınar, Dereağzı, Büyükşehir, Barış, Cumhuriyet, Kavaklı, Sahil, Yakuplu ve Marmara mahalleleri (TBMM, 2008). Beylikdüzü sahip olduğu düzenli kentsel yapısıyla, sosyal, ekonomik ve kültürel donatılarıyla İstanbul'un önemli yerleşim birimlerdendir. 2012 yılı nüfus verilerine göre ilçe nüfusu 229.115 kişidir (Tuik, 2012).

4.METOT

Yaşanabilirlik çalışmaları, çalışma alanına yönelik belirlenen göstergeler ve bunlara bağlı alt değişkenler kullanılarak yapılmaktadır. Yaşanabilirlik araştırmalarında kullanılan göstergeler genel olarak sağlık, eğitim, ulaşım, ekonomi, çevre gibi başlıklar altında toplanmaktadır.

Bu çalışmada kamu hizmetlerinin yaşanabilirlik üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada yaşanabilirlik göstergesi olarak sağlık, eğitim ve güvenlik hizmetleri kullanılmıştır. Bu göstergelere bağlı olarak hazırlanan anket çalışması Beylikdüzü ilçe sakinlerinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir 850 anket uygulaması yapılmıştır. Anketlerin yapıldığı mahalleler ve dağılımı şekil 1'de verilmiştir. Bununla birlikte eğitim, sağlık ve güvenlik hizmeti vermekte olan kamu kurumlarından elde edilen resmi veriler çalışmada kullanılmıştır. Çalışmanın neticesinde Beylikdüzü İlçesi'nin göstergeler kapsamında yaşanabilirlik değerlendirmesi yapılmıştır.

Şekil 1: Ankete cevap veren katılımcıların mahallelere göre dağılımı

5.EĞİTİM

Eğitilmiş bireylerin yetiştirilmesi bütün toplumların temel gayesidir. Milli güç unsurları içerisinde en büyük sermayeyi iyi eğitimli bireyler oluşturmaktadır. Bununla birlikte insanların meydana getirmiş oldukları en büyük eser, maddi ve manevi değerlerini yarınlara taşıyacak olan eğitimli nesillerdir. Bu bağlamda eğitimli nesillerin yetiştirilmesi toplumların ve devletlerin varlığını sürdürmesi açısından büyük önem taşımaktadır (Varış, 1996). Toplumda bireylerin bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirerek, onların toplumsal yaşamda kendilerine yer edinmelerini sağlayan eğitim süreci toplumun gelişmesi ve kalkınması bakımından büyük önem taşımaktadır. Kalkınmış bir toplumun oluşması için gerekli olan insan gücünün yetiştirilmesi, geliştirilmesi ve bireylerin üretici hale getirilmesi eğitim aracılığı ile gerçekleştirilebildiğinden, eğitimin önemi gün geçtikçe artmaktadır (Gedikoğlu, 2005).

Eğitimin, toplumsal kalkınmayı sağlamakla birlikte, milli gelirin adaletli bir şekilde dağılımında, istihdam oranının artmasında, toplumsal değişimin sağlanmasında, teknolojinin gelişimi, kullanımı ve yaşam kalitesinin artırılmasında da katkıları bulunmaktadır (Taş ve Yenilmez, 2008; Arabacı, 2011). Bu nedenle gelişmiş bütün toplumlarda olduğu gibi ülkemizde de eğitim, üzerinde hassasiyetle durulan bir konudur. Bu bağlamda kişilerin eğitim alma hakları anayasal güvence altına alınmıştır.

Eğitim hizmetlerinin yaşanabilirlik üzerine etkisini değerlendirdiğimiz bu bölümde Beylikdüzü İlçesi'nde bulunan eğitim kurumları nicel ve nitel veriler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Eğitim kurumlarının öğretmen, derslik ve şube başına düşmekte olan öğrenci oranları Türkiye, İstanbul ve Beylikdüzü ortalamaları karşılaştırılarak değerlendirilmiştir. Bununla birlikte eğitim kurumlarının sahip oldukları imkânlar, ulaşım, donanım ve eğitim kalitesi gibi başlıklar doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Eğitim faaliyetleri çok yönlü olarak gündelik yaşamımızı etkilemektedir. Bununla birlikte toplumların gelişimi ve kalkınması bakımından eğitilmiş bireylerin yetiştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Milletler eğitim imkânlarını geliştirmek için çeşitli girişimlerde bulunmaktadır. Yaşam standartlarının yükselmesi ve teknolojinin gelişimi, eğitim imkânlarının ve kalitesinin artışı zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda her yıl yeni eğitim kurumları yapılmakta ve öğretmen istihdamı gerçekleştirilmektedir. Eğitim standartlarının artırılmasında, personel kalitesi, okul sayısı ve teknik donanım büyük önem taşımaktadır. Kaliteli bir eğitim verilebilmesi için öncelikle sağlıklı ve yeterli sayıda eğitim kurumunun olması gerekmektedir. Beylikdüzü İlçesi'nde eğitim ve öğretim 44 binada ve 89 farklı okulda 1869 öğretmen tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu oranlarının dağılımına bakıldığında, 24 anaokulu, 22 ilkokul, 21 ortaokul ve 11 lise şeklindedir. Öğretmenlerin kademelere göre dağılımına bakıldığında anaokullarda 123, ilkokullarda 504, ortaokullarda 661 ve liselerde 581 öğretmenin görev yaptığı görülmektedir.

İlkokullarda şube başına düşen ortalama öğrenci oranı Türkiye'de 25 öğrenci ve İstanbul'da 32 öğrenci iken Beylikdüzü'nde 35 öğrencidir. Bununla birlikte ilçede bulunan okulların şube başına düşen öğrenci dağılımları incelendiğinde 10 okulun Beylikdüzü ortalamasının üzerinde olduğu gözlenmektedir. Beylikdüzü'nde bulunan okullar arasında şube başına düşen öğrenci oranlarının en yüksek ve en düşük olduğu okullar arasında 15 kişilik bir fark olduğu görülmektedir. Ortaokullarda şube başına düşen ortalama öğrenci miktarına bakıldığında Türkiye ortalaması 26 öğrenci ve İstanbul ortalaması 29 öğrenci iken Beylikdüzü ortalaması 34 öğrencidir. İlçede bulunan okullar arasında şube başına düşen öğrenci oranları arasında en fazla 22 kişilik bir farkın olduğu görülmektedir.

Ortaokullarda sınıf başına düşen ortalama öğrenci sayısı, ülke genelinde 31 ve İstanbul'da 38 iken Beylikdüzü'nde 23'tür. Ortaokullarda sınıf başına düşen ortalama öğrenci sayısı Türkiye ve İstanbul ortalamasından daha düşüktür. İstanbul ve Türkiye oranlarıyla karşılaştırıldığında Beylikdüzü İlçesi'nde bulunan ortaokullarda sınıf başına düşen öğrenci sayısı daha düşüktür. Ortaokullarda öğretmen başına düşen öğrenci sayısının Türkiye ortalaması 16 ve İstanbul ortalaması 20 iken Beylikdüzü ortalaması 22'dir. Beylikdüzü İlçesi'nde öğretmen başına düşen öğrenci miktarı Türkiye ve İstanbul ortalamasından daha yüksek olduğu gözlenmektedir.

Liselerde şube başına düşen ortalama öğrenci sayısının Türkiye ortalaması 26, İstanbul ortalaması 28, Beylikdüzü ortalaması ise 31'dir. İlçede bulunan liselerde şube başına düşen ortalama öğrenci sayısı Türkiye ve İstanbul'dan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ilçede bulunan liseler arasında bu oranlar farklılık göstermektedir. Liselerde öğretmen başına düşen ortalama öğrenci sayısının Türkiye ortalaması 16, İstanbul ortalaması 18, Beylikdüzü ortalaması 20'dir. Beylikdüzü İlçesi'nde öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Türkiye ve İstanbul ortalamasından daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Liselerde derslik başına düşen öğrenci oranının Türkiye ortalaması 28, İstanbul ortalaması 32, Beylikdüzü ortalaması 38'dir. İlçede bulunan liselerde derslik başına düşen öğrenci sayısı Türkiye ve İstanbul ortalamasında daha yüksektir.

Beylikdüzü'nde resmi okullarda verilmekte olan eğitim kalitesi yapılan ankete göre şu şekildedir: İlkokullarda iyi bir eğitim verilmekte olduğunu düşünenlerin oranı % 48 iken kötü bir eğitim verilmekte olduğunu düşünenlerin oranı %11'dir. Ortaokullarda ise kaliteli bir eğitim verildiğini düşünenlerin oranı % 41 iken kötü bir eğitim verildiğini düşünenlerin oranı %13'tür. Liselerde eğitimin kaliteli olduğunu düşünenlerin oranları %41'iken kalitesiz olduğunu düşünenlerin oranları %13'tür.

Anket çalışmasının sonuçlarına göre eğitim kurumlarına yaya, araçla ve servisle ulaşımın oldukça kolay olduğu görülmektedir. Buna karşın toplu taşıma ile eğitim kurumlarına ulaşım diğerlerine nazaran düşüktür. Eğitim kurumlarına ulaşım iyi olduğunun düşünen katılımcıların oranları; yürüyerek %58'i, araçla %58, servisle %59

şeklinde. Bu oran toplu taşımada ise %50'dir. Bununla birlikte toplu taşımaya ulaşımın kötü olduğunu belirtenlerin oranı %10'dur.

6.SAĞLIK

Yaşam açısından önem arz eden değerlerin başında sağlık gelmektedir. Bundan dolayı yaşam kalitesi ve yaşanabilirlik çalışmalarında yaygın olarak kullanılan bir değerlendirme ölçütüdür. Sağlık hizmetleri, insanların fiziksel ve ruhsal bakımdan sağlığının korunmasını yâda iyileştirilmesini sağlayarak toplumun refah düzeyini ve yaşam kalitesini geliştirmesi amacıyla sunulan hizmetlerdir (Kitapçı, 1999; Aslantekin vd., 2005). Diğer yandan sağlık hizmetleri, doğrudan insan hayatıyla ilgili hata kabul etmeyen bir hizmet alanı olmasından dolayı üzerinde titizlikle durulması gerekir (Yüksel ve Sadaklıoğlu, 2007; Aslantekin vd., 2005).

Ülkelerin sosyoekonomik gelişmişlik düzeyi sağlık hizmetlerinin sunuş kalitesini belirlemektedir. Sağlık kurumlarının temel görevi hizmet sunduğu toplumun sağlık ihtiyacının karşılanması ve tatmin edici bir sağlık hizmetinin verilmesidir. Bununla birlikte topluma verimli ve kaliteli sağlık hizmetleri sunabilmektir (Akgün ve Öztürk, 2002). Beylikdüzü İlçesi'nde birinci kademe sağlık hizmetleri verilmektedir¹. İlçede Toplum Sağlığı Merkezleri altında aile hekimleri sağlık faaliyetlerini sürdürmektedir. Beylikdüzü İlçesi'nde bulunan 13 toplum sağlığı merkezinde 57 doktor, 66 hemşire, 5 ebe, 55 ilk ve acil yardım teknisyeni görev yapmaktadır.

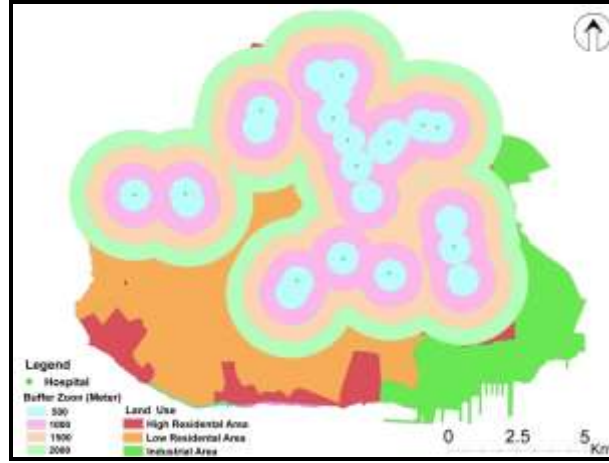
Sağlık Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu rapora göre Beylikdüzü İlçesi'nde doktor başına düşmekte olan ortalama kişi sayısı İstanbul ortalamasından 355 kişi, Türkiye ortalamasından 304 kişi daha yüksektir (T.C Sağlık Bakanlığı, 2013). Bu durumun ortaya çıkmasında ilçede devlet hastanesinin olmayışı etkilidir. Buna karşın Beylikdüzü İlçesi'nde özel kurumlara ait 5 adet tam teşekküllü özel sağlık kurumları bulunmaktadır. Beylikdüzü İlçesi'nde gerçekleştirilen anket çalışmasına göre katılımcıların % 40'ı devlet hastanelerini tercih etmekte iken katılımcıların % 30'u özel hastaneleri tercih etmektedir. Bununla birlikte aile hekimlerini tercih edenlerin oranı %24'tür. Diğer yandan yapılan

¹ *Aile hekimlikleri ve Toplum Sağlık Merkezileri birinci kademe sağlık hizmetlerini oluşturmaktadır.*

anket çalışmasına göre katılımcıların % 47'si ilçede bulunmakta olan sağlık kurumlarının sayısının yeterli olarak görmekte iken katılımcıların %33'ü ilçede bulunmakta olan sağlık kurum sayısını yetersiz olarak görmektedir.

Beylikdüzü'nde sağlık kuruluşlarının nitel ve nicel olarak yetersiz görünmesine rağmen katılımcıların %53'ü bütün sağlık ihtiyaçlarını ilçede karşılayabildiklerini ifade etmektedir. Diğer yandan bunun aksini düşünen katılımcıların oranı % 23'tür. Bununla birlikte katılımcıların % 75'i bütün medikal ihtiyaçlarını ilçe içerisinde bulunan kurumlardan temin edebildiğini ifade etmektedir. Yapılan anket çalışmasına göre Beylikdüzü İlçesi'nde bulunan sağlık kurumlarının personel ve ekipman kalitesi katılımcılara göre şu şekildedir. Katılımcıların % 53'ü ilçede görev yapmakta olan doktor ve hemşirenin kalifiye olduğunu ifade etmektedir. Bununla birlikte katılımcıların % 47'si sağlık kurumlarda görev yapan diğer çalışanları nitelikli olduğunu ifade etmektedirler. Diğer yandan sağlık kurumlarındaki medikal donanım kalitesini iyi olarak değerlendiren katılımcıların oranı % 53'tür.

İnsanı ilgilendiren bütün faaliyetlerde olduğu gibi sağlık hizmetlerinde ulaşım ve ulaşılabilirlik önemli bir etkidir. Buna göre ilçede bulunan sağlık kurumlarına genel olarak ulaşılabilirlik, yaya, araçla ve toplu taşıma başlıkları doğrultusunda değerlendirilmeye tabi tutulmuştur. Sağlık kuruluşlarının ilçe içerisindeki dağılımına bakıldığında yerleşimin yoğun olduğu yerlerde sağlık kuruluşları arasındaki mesafenin 1000 metre civarında olduğu buna karşın ilçenin çevresindeki alanlarda ve Gürpınar sahil kesiminde sağlık kuruluşlarının yetersiz olduğu görülmektedir (Şekil 2). Yapılan anket çalışmasına göre katılımcıların % 48'i sağlık kurumlarına yaya olarak ulaşımın iyi olduğunu ifade etmektedir. Katılımcıların % 58'i araçla ve % 46'sı toplu taşıma ile sağlık kurumlarına ulaşımın iyi olduğunu ifade etmektedir. Diğer yandan katılımcıların % 13'ü yaya olarak ve %16'sı toplu taşıma ile sağlık kurumlarına ulaşımın kötü olduğunu ifade etmektedir.

Şekil 2: Beylikdüzü İlçesi 'ndeki sağlık kurumlarının dağılımları ve hizmet alanı zonları

7.GÜVENLİK

İnsanın temel ihtiyaçları belirli bir hiyerarşiye sahiptir. İnsanların temel ihtiyaçlarının birinci basamağında fizyolojik ve biyolojik ihtiyaçlar bulunurken ikinci basamağında güvenlik ihtiyacı bulunmaktadır. Güvenliği sağlanmadan insanların bir üst seviyedeki ihtiyaçlara yönelmesi mümkün değildir. Bununla birlikte güvenlik kaygısı olan bir insanın tek arzusu güvenliğini sağlayabilmektir (Maslow, 1942, Dolu vd., 2010).

Sosyal bir varlık olan insanın tek başına yaşamını sürdürmesi mümkün değildir. Sosyal hayatta düzenin ve işleyişin sürdürülmesi adına insanlar özgürlüklerinde belirli tavizler vererek toplumsal kurallara uymaktadır (Beccaria, 2003; Hobbes, 1660; Friend, 2006, Dolu vd., 2010). Toplumsal antlaşma olarak nitelendirilen vatandaş devlet sözleşmesi çerçevesinde devlete düşen temel sorumluluk düzeni ve nizamı sağlayarak adaleti tesis etmek, vatandaşlarının güvenlik ihtiyacını karşılamaktır. Siyaset bilimlerinde “saf kamu malı” (pure public good) olarak adlandırılan güvenlik, devlet tarafından eksiksiz ve etkili bir şekilde vatandaşlarına sunulmalıdır (Weimer ve Vining, 2005; Dolu vd., 2010). Bununla birlikte güvenliğin ve adaletin sağlanması devletlerin en temel varlık sebebidir (Munger, 2000; Maslow, 1942; Dolu vd., 2010).

Zaman içerisinde insanların yaşam alanları gelişerek farklılaşmıştır. Buna karşın insanların güvenlik ihtiyacı her zaman olmuştur. Yaşanan hızlı şehirleşmenin sonucunda, şehirlerde yaşamakta olan insan sayısı artmıştır. Bu durum şehirlerde güvenlik ihtiyacının artmasına neden olmuştur. Şehirlerde yaşayan insanların bir birinden uzaklaşması ve sosyal ilişkilerin zayıflaması güvenlik ihtiyacının artmasında etkili olmuştur. Bir şehrin yaşanabilir olması için, o şehirde yaşamakta olan insanların kendilerini huzurlu ve güvenli hissetmeleri büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda şehirler içerisinde barındırdığı insanların huzurunu ve güvenini sağlayacak ekonomik, sosyal ve siyasal donatılara sahip olması gerekmektedir (Güçler, 2011). İktisadi ve sosyal yaşamın merkezi olması bakımından şehirler yaşam açısından cazip mekânlardır (Güçler, 2011). Bununla birlikte şehirlerde sosyal ve siyasal alandaki eksiklikler, şehirlerde suç ve mağduriyetlerin yaşanmasına neden olmaktadır. Bu durum bireylerin yaşam alanlarındaki güvenlik algılarını etkilemektedir (Güçler, 2011). İnsanın yaşadığı mekânda güven arayışı tarihten günümüze hep varolmuştur. Günümüzde insanların büyük kesiminin yaşamakta olduğu şehirlerde güvenliğin temin edilmesi, bu bakımdan büyük önem taşımaktadır.

Beylikdüzü İlçesi'nin tamamında güvenlik hizmetleri polis tarafından gerçekleştirilmektedir. Beylikdüzü İlçesi'nde gerçekleştirilen anket çalışmasında katılımcılara ilçede genel güvenlik durumu sorulmuştur. Anket çalışmasının sonucuna göre katılımcıların % 55'i ilçede genel güvenlik durumunun çok iyi (% 16) ve iyi (% 39) olduğunu ifade etmektedir. Katılımcıların %39'u Beylikdüzü'nde genel güvenlik durumunun iyi olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların %33'ü ilçede genel güvenlik durumunun orta seviyede olduğunu ifade etmektedir. Diğer yandan katılımcıların %9'u ilçede güvenlik durumunun kötü olduğunu belirtmektedir. Beylikdüzü'nde genel güvenlik durumunun çok kötü olduğunu düşünen katılımcıların oranı ise %3'tür.

Anket çalışmasında katılımcılara, mahallelerinde en sık karşılaşmakta oldukları suçların dağılımları sorulmuştur. Buna göre katılımcıların % 37'si mahallelerinde en sık karşılaşılan suçun kişiler arası kavga olduğunu belirtmektedir. Katılımcıların %25'i ev hırsızlığı, %11'i araba hırsızlığı, %8'i taciz, tecavüz benzeri cinsel suçlar, %7'si gaspın en sık karşılaştıkları suçlar olarak ifade etmişlerdir. Diğer suçların dağılımı

%6'ile silahlı suçlar (öldürme, yaralama ve benzeri), %5 oranla kaçırma suçunun olduğu görülmektedir.

Yapılan anket çalışmasında katılımcılara Beylikdüzü'nde kendilerini güvensiz hissettikleri alanların nereler olduğu sorulmuştur. Katılımcıların kendilerini güvensiz hissettikleri alanlar içerisinde %18'lik oranla çamlıklar birinci sırada gelmektedir. Ara sokaklar %13'lük oranla ikinci sırada gelmekte iken %12'lik oranla parklar üçüncü sırada gelmektedir.

Katılımcıların kendilerini güvensiz hissettikleri diğer alanlar ve bu alanların oransal dağılımı % 6 köprü altları ve duraklar, Vali Recep Yazıcıoğlu Koruluğunda ve Yakuplu çevresi olarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte katılımcıların % 5'i kendilerini sahil yolunda ve ıssız yerlerde güvensiz hissetmektedir. Katılımcıların % 4'ü ise kendilerini alışveriş merkezlerinde, Bizimkent köprüsü civarında ve Gürpınar çevresinde güvensiz hissettiklerini belirtmektedir. Bununla birlikte katılımcıların % 3'ü pazarlarda, Adakent Çamlık'ta ve ışıklandırmanın az olduğu sokaklarda kendilerini güvensiz hissettiklerini belirtmektedir. Katılımcıların % 2'si ise kendilerini evlerinde, caddelerde ve E-5 karayolu çevresinde güvensiz hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Katılımcıların % 55'i genel olarak ilçede güvenliğin iyi olduğunu, %33'ü de orta seviyede olduğunu düşünmektedir. İlçede genel güvenlik durumunun kötü olduğunu düşünenlerin oranı ise %12'dir. Yine yapılan anket çalışmasına göre ilçe sakinlerinin % 65'i kendilerini Beylikdüzü'nde güvende hissetmekte iken % 22'sinin bu konuda kararsız olduğu gözlenmektedir. Bununla birlikte ilçe sakinlerinin % 13'ü kendilerini Beylikdüzü'nde güvende hissetmemektedir.

Anket çalışmasının sonuçlarına göre ilçe sakinlerinin % 50'si Beylikdüzü'nde bulunan okulların güvenli olduğunu düşünmektedir. İlçe sakinlerinin % 36'sı okulların güvenlik seviyesinin orta seviyede olduğunu belirtmektedir. İlçe sakinlerinin %14'ünün Beylikdüzü'nde bulunan okulları güvensiz bulduğu gözlenmektedir. İlçe sakinlerinin % 53'ünün Beylikdüzü'nde bulunan hastaneleri güvenli bulmaktadır. Bununla birlikte ilçe sakinlerinin % 36'sı güvenlik durumunun orta seviyede olduğunu düşünmektedir. İlçe sakinlerinin % 60'ı Beylikdüzü'nde bulunan sosyal alanların güvenli olduğunu düşünmekte

iken, %30'u bu alanların güvenlik durumunun orta seviyede olduğunu, % 9'u bu alanların güvensiz olduğunu düşünmektedir.

Beylikdüzü sakinlerinin %58'i ilçedeki açık alanların (parklar, korular, vb) güvenli olduğunu düşünmekte iken, %34'ü bu konuda kararsız kalmakta ve % 8'i açık alanları güvensiz bulmaktadır. Beylikdüzü sakinlerinin kendilerini güvensiz hissettikleri yerlere bakıldığında çamlık (koruluk) alanlar %27'lik oranla ilk sırada gelmektedir. %13'lük oranla ara sokaklar ikinci sırada gelmekte iken, %12'lik oranla parklar üçüncü sırada gelmektedir.

8.SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Beylikdüzü İlçesi'nde ilkokullarda öğretmen başına düşen ortalama öğrenci sayısı Türkiye ortalamasından (10 öğrenci) İstanbul ortalamasından 5 (öğrenci) kişi daha yüksektir. İlkokullarda sınıf başına düşen ortalama öğrenci sayısı incelendiğinde ilçe ortalamasının Türkiye ve İstanbul ortalamasından daha düşük olduğu görülmektedir. Bu durum ilçede okullarda derslik sayısı bakımından imkânların iyi olduğunu göstermektedir. Buna karşın Beylikdüzü İlçesi'nde sınıf başına düşen öğrenci ortalamasının düşük olmasında kademeli eğitim sistemine geçiş sürecinde ilkokulların ve ortaokulların aynı binaları kullanmaları etkili olmaktadır. Sınıf başına düşen ortalama öğrenci sayısı Türkiye ve İstanbul ortalamalarından dahi iyi olmasına karşın şube başına düşen ortalama öğrenci oranları oldukça yüksektir.

Ortaokullarda şube başına düşen ortalama öğrenci sayısına bakıldığında Beylikdüzü ortalaması Türkiye ortalamasından 8 kişi İstanbul ortalamasından 5 kişi daha yüksektir. Beylikdüzü'nde ortaokullarda sınıf başına düşen ortalama öğrenci sayısı Türkiye ve İstanbul ortalamasından daha iyi bir seviyededir. Buna karşın ortaokullarda öğretmen başına düşen ortalama öğrenci sayısı Türkiye ortalamasından 6, İstanbul ortalamasından 2 kişi daha yüksektir. Beylikdüzü'nde liselerde şube başına düşen ortalama öğrenci sayısı Türkiye ortalamasından 5 İstanbul ortalamasından 3 kişi daha yüksektir. Beylikdüzü'nde liselerde öğretmen başına düşen ortalama öğrenci sayısı Türkiye ortalamasından 4 İstanbul ortalamasından 2 kişi daha yüksektir. Liselerde derslik başına düşen ortalama öğrenci oranını Türkiye ortalamasından 10 İstanbul ortalamasından 6 kişi daha yüksektir. Bu

durum göstermektedirki ilçede öğretmen ve derslik açığı bulunmaktadır. Beylikdüzü İlçesi'nde yaşanmakta olan hızlı kentleşme ve buna bağlı oluşan nüfus artışı, eğitim alanındaki bu eksikliklerin nedeni ile ilgili fikir sahibi olmamızı sağlamaktadır.

Anket sonuçlarına göre ilçe sakinlerinin yarısına yakın bir kesimi ilçede verilmekte olan eğitim kalitesinin iyi olduğunu düşünmektedir. İlçedeki okulların eğitim kalitesine göre değerlendirmeleri ilkokullarda % 48, ortaokullarda % 41 ve liselerde % 43 oranlarında iyi olarak sonuçlanmıştır. Bununla birlikte eğitim kurumlarının sınıf ve bina durumlarına göre yapılan değerlendirmeler ilkokullarda % 43, ortaokullarda % 43 ve liselerde % 40 oranlarında iyi olarak karşımıza çıkmaktadır. İlçe sakinlerinin büyük bir kesimi ilçede okulların bina ve sınıf durumlarının orta yâda kötü seviyede olduğunu belirtmektedirler. İlçede bulunan okulların ekipman olanaklarını eğitim kalitesi açısından yeterli gören ilçe sakinlerinin oranı ilkokullar için % 42, ortaokullar için % 37 ve liseler için % 38'dir. Eğitim açısından üzerinde hassasiyetle durulması gereken bir konuda okulların güvenlik durumlarıdır. İlçe sakinlerinin % 35'i ilkokullarda, % 34'ü ortaokullarda güvenlik durumunun iyi olduğunu belirtmektedirler.

Anket sonuçları göstermektedir ki ilçe sakinlerinin büyük kesimi, eğitim kalitesinin artırılması gerektiğini vurgulamıştır. Bununla birlikte eğitim kurumlarının fiziksel özelliklerinin beklenenin altında kaldığı ilçe sakinlerinin eğitim noktasında hem fikir olduğu konulardan bir tanesidir. Eğitim kurumları açısından gözlenen en büyük eksiklik, kurumların güvenlik durumlarıdır. Katılımcıların büyük kesimi eğitim kurumlarını güvenlik açısından yetersiz bulmaktadır. Bu durum eğitim kurumlarının güvenlik açısından tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Beylikdüzü'nde sağlık hizmetleri henüz istenilen seviyeye ulaşmamıştır. İlçede kamusal sağlık hizmetlerinin sadece aile hekimliği bünyesinde sürdürülmesi ve devlet hastanesinin bulunmayışı vatandaşların sağlık hizmetlerinden etkin bir şekilde yararlanabilmesini olumsuz yönde etkilemektedir. Aile hekimliği uygulaması koruyucu ve önleyici bir sağlık hizmeti olmakla birlikte hizmet alanı dar ve sınırlıdır.

İlçede yaşamakta olan vatandaşlar karşılaştıkları önemli bir sağlık sorununda farklı ilçelerde bulunan devlet hastanelerine yönelmektedir.

Bu durum bu ilçelerde bulunan sağlık kurumlarının yoğunluğunun artmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla ilçe sakinleri kamu sağlık hizmetlerinden tatmin edici bir şekilde yararlanamamaktadır. Nitekim anket sonuçlarına göre ilçe halkının % 64'ü sağlık hizmetlerinde devlet kurumlarını tercih etmektedir. Bununla birlikte bu oran içerisinde aile hekimliğini tercih etme oranı % 24'tür. Bu doğrultuda ilçe sakinlerinin büyük bir kesimi sağlık hizmetlerinde devlet hastanelerini tercih etmekte oldukları öngörüldüğünde ilçede devlet hastanesine duyulan ihtiyaç daha net bir şekilde görülebilmektedir. Diğer yandan yine anket sonuçlarına göre ilçe sakinlerinin sağlık alanında görmüş oldukları en büyük eksiklik ilçede devlet hastanesinin bulunmamasıdır.

İlçede güvenlikle ilgili önemli bir problem bulunmamaktadır. Yapılan anket sonucuna göre ilçe sakinlerinin % 55'i ilçede genel güvenlik durumunun iyi olduğunu belirtmektedir. Yazılı medya arşivlerinden yararlanılarak yapılan haber taramasına göre ilçede yaşanan en yaygın suçlar uyuşturucu madde kullanımı, satımı ve imalatı, terör ve rüşvettir. Buna karşın ilçede görev yapmakta olan emniyet mensuplarıyla yapılan birebir görüşmelere ve anket çalışmasına göre ilçede en fazla yaşanan suçlar hırsızlık ve kişiler arası kavgadır. Anket çalışmasının aksine ulusal basında farklı suçların ön plana çıkması, diğer suçlara kıyasla bu suçların daha fazla haber değeri taşımasındandır.

Anket sonuçlarının da desteklediği gibi, Beylikdüzü güvenli bir yerleşim alanı olarak değerlendirilebilir. İlçe sakinlerinin % 65'i ilçeyi güvenli olarak görmektedir. İlçede günlük yaşamda sıklıkla kullanılan açık alanlar, okullar, hastaneler ve sosyal alanlar güvenlik bakımından iyi bir seviyededir. Anket sonuçlarına göre ilçe sakinlerinin büyük bir kesimi kendilerini sosyal ve açık alanlarda güvenli olarak görmektedir.

Buna karşın okullarda ve hastanelerde güvensizlik oranı diğer kamusal alanlara kıyasla daha yüksektir. Kentsel dokunun önemli bir parçasını oluşturan okulların ve hastanelerin güvenlik durumunun ilçe sakinleri tarafından daha düşük olarak görülmesi yaşam kalitesi bakımından olumsuz bir durumdur. Bununla birlikte ilçede vatandaşların kendilerini güvensiz hissettikleri yerlerde bulunmaktadır. Çamlık ve koruluk alanlar ilçe sakinlerinin güvensiz buldukları mekânların başında gelmekteyken; parklar ve ara sokaklar kişilerin en fazla güvensiz hissettikleri mekânlar olarak ifade edilmiştir. Bu alanların güvensiz

olarak görülmesinde gece ışıklandırmasının zayıf olması etkilidir. Diğer yandan parkların ve koruluk alanların en sık suç işlenen mekânlar olması bu durum üzerinde etkilidir. Ara sokakların güvensiz bulunmasında ilçe merkezinin dışında kalan mahallelerin ıssız olması ve yapılaşmanın devam ediyor olması etkin rol oynamaktadır. İlgililerin bu alanların iyileştirmesine yönelik çalışmalar yapması, bu alanlarda yaşanan güvenlik sorununun aşılmasına katkıları sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akgün, H.S. ve Öztürk, A. (2002). “*Sağlık Hizmetlerinde Kalite ve Hasta Tatmini*”, Modern Hastane Yönetimi. Cilt 6 Sayı:2
- Aliağaoğlu, A., Uğur, A. (2010). Şehir Coğrafyası, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım
- Arabacı, İ. B, (2011). “*Türkiye’de ve OECD Ülkelerinde Eğitim Harcamaları*” Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 2011 Sayı:35 (100-112).
- Aslantekin,F., Göktaş, B. , Uluşen. M. ve Erdem, R., (2005). “*Sağlık Hizmetlerinde Kalite Deneyimi: Dr. Ekrem Hayri Üstündağ Kadın Hastalıkları ve Doğum Hastanesi Örneği*”, II. Ulusal/Uluslar arası Hemşirelik Kongresi’ 2005, İstanbul
- Beccaria, Cesare, (2003). An Essay on Crimes and Punishments, CULLEN, Francis Dublin.
- Çabalar Bayrak, N. (2001). “*Yaşanabilirlik Kavramı Ve Ankara 2025 Metropolitan Alan Planlama Çalışmaları*”, Unpublished M. Sc, Ankara: A.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Dolu, O., Uludağ, Ş. ve Doğutaş, C (2010). “Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi.” A.Ü. Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi, Vol 65/ 1, ss.57–81. 2010.
- Friend, Celeste (2006). “Social Contract Theory: Thomas Hobbes,” Internet Encyclopedia of Philosophy
- Gedikoğlu, T., (2005). “*Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*” Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 1, Sayı 1, Haziran 2005, ss. 66-80.
- Göney, S., (1984). Şehir Coğrafyası, Acar Matbaacılık Tesisleri, İstanbul

- Güçler., M,S (2011). “*Kent Güvenliği: İstanbul Örneği*” USAK (Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu, Sosyal Araştırmalar Merkezi), 2011, İstanbul.
- Habitat. (1996). “*An Urbanizing World: Global Report on Human Settlements*”, Oxford University Press, Walton Street, Oxford <http://www.unhabitat.org/downloads/docs/GRHS.1996.0.pdf>.
- Hobbes, T. (1660). “The Leviathan (Chapter XVIII: Of The Rights Of Sovereigns By Institution) (Electronically available at: <http://oregonstate.edu>).
- Jacobs., J., (1961). *The Death and Life of Great American Cities*, Random House, New York, US
- Jacobs., J.,(1961). “The Death and Life of Great American Cities”, Random House, New York, US.
- Jacobs., J.,(1996). “*Edge of Empire: Post Colonialism and the City*”, Routledge, UK
- Kaal, H., (2011). “A Conceptual history of Livability, City”: Analysis of Urban Trands, Culture, Theory, Policy, Action, Vol.15, No.5,
- Karakurt Tosun, E., (2010). *21 Yüzyıl Kentleri*, Ekin Basım, Bursa.
- Karakuyu, M., (2006). “*Asya Ülkelerinde Coğrafya Biliminin Durumu ve Batı Ülkeleriyle Karşılaştırılması*”, Second International Conference of the Asian Philosophical Association, 2006 Busan, Kore, s 433- 434
- Karakuyu, M., Tezer, S. ve Balık, H., (2010). “*İstanbul’un Tarihsel Topografyası ve Literatüre Değerlendirmesi*”, Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, Cilt 8, sayı 16, s 33-60
- Karaslan, E. (2005). “*Kamu Kesimi Eğitim Harcamalarının Analizi*” Maliye Dergisi, Sayı 149.
- Keçeli, A. (2012). “Effects of Rapid Urbanization on Livability in Turkish Cities: A Case Study of Denizli” Basılmamış doktora tezi, University of Oklahoma. USA.
- Keçeli., A., (2012), “Effects of Rapid Urbanization on Livability in Turkish Cities: A Case Study of Denizli”, Unpublished

Doctoral Dissertation University of Oklahoma Graduate College.

- Keleş, R., (2010). Kentleşme Politekası, İmage Yayınevi; İstanbul, 2010.
- Kızılkaya, M. (1998). “Bahçeşehir Yerleşim Modelinde Rekreasyon Planlaması Uygulama Sonuçlarının İrdelenmesi”, İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul
- Kitapçı, M. (1999). “ISO, Akreditasyon, Toplam Kalite Yönetimi ve Beklentiler”, Gazi Kalite Günleri II. Sempozyum Kitabı. Ankara.
- Maslow, Abraham H. (1943). “A Theory of Human Motivation,” Psychological Review”, 50: 370- 396.
- Munger, M. C. (2000). “Analyzing Policy: Choices, Conflict, and Practice” New York: W.W. Norton & Company.
- Reader, R., (2007). Şehirler, Çev: Karlıdağ, B, F. Y. K. Y. Yayınlar İstanbul
- Robert (eds.). Criminological Theory: Past to Present – Essential Readings, Second Edt.
- T.C Sağlık Bakanlığı, (2012). “Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumu Personel Dağılım Cetveli; Ataması Sınav Yolu İle Yapılan Sağlık Personeli”, <http://personel.saglik.gov.tr/atamasi-sinav-yolu-ile-yapilan-saglik-personeli-id3761-3757.html>, ers, 21.09.13.
- T.C Sağlık Bakanlığı, Personel Genel Müdürlüğü, (2013). “Sağlık İstatistikleri 2013”Ankara, <http://personel.saglik.gov.tr/arsiv-id28-1.html>, ers, 21.09.13.
- Taş,U. ve Yenilmez,F,(2008). “Türkiye’de eğitimin kalkınma üzerindeki rolü ve eğitim yatırımlarının geri dönüş oranı”. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 9(1).
- TBMM, (2008), “5747 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında.Kanununun //www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5747.html

- TUİK (2013). “*Beylikdüzü İlçesi Adrese Dayalı Nüfus Verileri, 2012*”
//www.tuik.gov.tr.
- Varış, F., (1995), Eğitim Bilimlerine Giriş, Alkım Kitapçılık Yayıncılık, 1995,Ankara, s 7 – 18.
- Vos, R ve Joseph, S. D, at ets (2005). Sustainability Indicators For The City Of Los Angeles, Department of Public Works Integrated Resources Plan, USA.
- Weber, M., (2003). Şehir Modern Kentin Oluşumu, Çev: Ceylan, M, Bakış Yayınları, İstanbul
- Weimer, D.L./Vining, A.R. (2005). Policy Analysis: Concepts and Practice Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education.
- Yüksel, F. ve Sadaklıoğlu, H. (2007). “*Sağlık Hizmetlerinde Kalite ve Yerel Yönetimler*”, Uluslararası Sağlık ve Hastane Yönetimi Kongresi, 01-03 Haziran 2007 Yakın Doğu Üniversitesi Lefkoşa Kıbrıs.